

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla XXIX. Quod omnes tangit, debet ad omnibus approbari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

II. Unde colligitur, Regulam ampliandam esse. quævis eadem ratio, & causa videatur in uno, & altero. Nam consequentia non admittitur. Permissum, ex. gr. Principi est, nominare Prælatum pro hoc loco propter necessitatem, licet ergo simul pro alio, ubi eadem necessitas est.

Amplia 2. imò licet ratio, & causa major sit. Poena suspendii constituta est illis, qui pecuniam injustè aliis eripiunt: non inferes benè. Simili modo, & magis puniendi sunt, qui alios honore & æstimatione sua iniquè spoliât per calumniam, aut detractionem. Adde, hinc deficere illud, cui licet, quod plus est, multò magis, quod minus est, licere debet. *inf. reg. 53.*

Amplia 3. ut concessio non extendatur ad omnia, quæ in actu, vel negotio continentur. Adulterii crimen ex. gr. quinque annorum spatio præscribitur, *l. Adulter. C. ad l. Iuliam. de adult.* At si conjunctus incestus sit, ad eum non extenditur. Item si quid statutum fuerit contra Ecclesiam Parochialem propter interesse publicum, non debet applicari Ecclesiæ Collegiatae, quæ simul Parochialis est. *c. Canon. c. statutum. de elect. in 6.*

III. Hinc excipiet ea, quæ statutuntur, vel disponuntur ad pias causas;

quales sunt pro religione pauperum alimonia & similibus.

Item quæ salutem animarum concernunt: in quibus extensio ad similia, aut paria facile permittitur, modo non præjudicet in aliis. *Barb. hic. Quocirca Peckio* teste à libertate ad piam causam, à pia causa ad alimenta, à dote ad piam causam, à fisco ad Ecclesiam, à pupillo ad rempubl. bona consequentia, & justa argumentatio procedit. *V. Eberh. in Topicis loco 61. 62. 71.*

Præterea admittitur extensio, 1. quando id bonum publicum exigit. 2. in necessariis, & inseparabiliter connexis. 3. in correlativis. 4. in illis, quæ sub communi significatione verborum comprehenduntur. 5. in iis quæ æquiparantur à lege. 6. quando agitur de excludendis fraudibus. 7. quando unum alterius loco surrogatur. 8. quando aliter evitari non potest absurditas, vel incommodum sequeretur ex impedita extensione. Denique si extensionem sibi legislator reservavit.

Atque ex his observationibus omnia quæ objici possent, nullo negotio dissolvuntur. *V. Peckium in Comm. n. 10. & 12. Zerola V. Extensio. Eberh. in loco. A speciali. Azor l. l. 5. c. 16. Silv. in V. Lex. q. 18. Salas de leg. tract. 16. disp. 17. sect. 6. Emm. Sa in V. Gratia. Franc. Marcm. decis. 491.*

REGULA XXIX.

Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari.

I. Sumitur ex *l. fin. C. de auctoritate serv. rust. prædiorum.* Nec obscura ratio est, quod alteri per alterum iniqua conditio

conditio imponenda non est. *l. Nondebet alteri. tit. hoc. tit. Diaz. in Reg. 105.* neque id quod nostrum est, sine facto nostro ad alium transferri. *l. Id quod nostrum. tit. eod.* Sed intelligenda Regula est de iis causis, & negotiis tantum, quæ ita singulos, ut uniuersos tangunt. In aliis manifestum est, maiorem vel sanio rem partem ex omnibus sufficere. *Duen. in Reg. 294.* Exemplum habes in concedendo iure aquæ ducendæ, ubi omnes vocandi sunt, qui ius habent. *l. In concedendo. tit. de aquâ pluui. arc.* Similiter in adoptione faciendâ adesse omnes convenit, & auctoritatem præstare, quod omnes concernit. *l. fin. C. de auctoritate præstanda.* Vide *Glossam*, sed non crede, quod addit, Monachis professis, qui renunciauerunt propriæ voluntati, austeriorem regulam imponi posse, etiam ipsis non approbantibus. Neque enim pro omni iugo ferendo propriæ voluntati renuntiant, sed pro iis quæ in Regula Ordinis continentur. Vnde quilibet cum *S. Bern. l. de præc. & dispens. dicere potest.* Vota mea Prælati nec augeat, sine mea voluntate, nec minuat sine certa necessitate. *Silv. V. Obedientia. nu. 12. Less. c. 46. dub. 5. Suar. tom. III. l. 10. c. 8.*

II. Amplia I. & extende ad causas piæ, cuiusmodi est iniurias remittere, pia legata facere, exequi testamenta, & ultimas voluntates. In his si non tua solius res agitur, convenit aliorum consensum requirere, ne cuiquam præjudicetur.

2. Ad favorabiliâ: cuius generis est legitimatio filii naturalis, qui in successionem parentum, & consanguineo-

rum non admittetur, nisi omnes consentiant. Omnium enim interest, quis vel qui in bonis succedant. *Gaill. l. 2. obs. 140.*

3. Ad absentes, qui vocandi sunt, ut cum reliquis sententiam dicant, vel suffragium ferant, quemadmodum in *Summ. part. 1. dixi. tit. 6. §. 2. de elect. c. Quia propter. eod. Anton. Cucubus. l. 1. instituit. tit. 7.*

4. Ad ea quoque, quæ valde commoda & utilia videntur. Domum ruinofam, quæ communis tibi est cum sorio, restaurare cogitas. Utilitas manifesta apparet. Non facies tamen absque consensu focii, qui concernit illum. Quid enim si nummi desunt pro contribuendo? Licebit tamen absque ipsius damno, si nolis postea actionem intendere. *l. ex duobus. tit. de negot. gestis.*

Obj. I. Monialibus etiam invitis (*de Monachis ead. ratio est*) arctior clausura, & vivendi modus imponi potest, & à Bonifacio 8. imperatur in *c. Periculo. so. de statu Regularium in 6. iun. Gloss.*

R. In citato cap. non imperatur novus vivendi modus, sed laxa manica restringitur, hoc est disciplina regularis circa solitudinem, & clausuram monasteriorum ad primum institutum revocatur *Conc. Trid. sess. 25. c. 1.* Neque verum est, quod *Gloss.* ut certum sumit, alium modum, quàm in professione sua voverint, Monachis obrudi posse ut *n. 1. indicavi, & latius in Summ. part. 1. tit. 15. §. 7. dub. 1. de reform. Ordinum. V. Roder. II. q. 74. art. 2.*

Obj. 2. Vt servus plurium ad clericatum admittatur sufficit unius domini

ni consensus, quamvis aliorum idem jus sit. *l. Nullus dist. 54.*

R. Ita quidem *Gloss.* loquitur: textus autem sit habet. Nullus autem Episcoporum servum alterius ad clericatum promovere præsumat, nisi fortè eorum petitio, aut voluntas accesserit, qui aliquid sibi in eo vindicant potestatis. Vides non dici *unius*, sed *eorum* omnium scilicet quos concernit.

Obj. 3. Si civitas frumentum superfluum habeat, cives cogit ad emendum illud, & si indigeat, ad vendendum cogit. *l. Vn. C. Ut nemini liceat in emptione specierum se excusare.*

R. Magna, & communis necessitas non audit leges, sed ad subsidium cogit etiam nolentes. Cum enim quilibet civis Reip. membrum sit, ad totius corporis incolumitatem conservandam jure naturæ obligatur. Nullo igitur consilio, aut consensu opus est, sed sola officii recordatione, in quo præsumitur observantia. Hinc nulla rusticis injuria fit, quando in civitatem compelluntur inferre, quæ ad victum necessaria sunt, nisi fortè hoc ipsis valdè damnosum foret, & alio medio levare inopia posset. *V. Sosinum Regula 435.* Vendere rem suam nemo compellitur, cujus enumerat 58. fallentias inter quas 14. est si resp. velit compellere cives ad emendum frumentum, quod habet superfluum.

Objic. 4. Si duo fratres vel socii habeant unum, & indivisum agrum, potest unus totum colere, & seminare, licet alter contradicat, nec tenetur ei fructus exhibere.

R. Cum ager per se ad frugem de-

stinatus sit, nec aliud obstat, contraria unius voluntas pro nulla, & facta habetur, nec alius consensus, quam communis omnium benèvolentium requiritur. *Franc. Duen. loc. cit. Alagata in c. Cum omnes de Constit.*

Eadem resolutio ad aliam similem objectionem servit. In locum communem absque aliorum consensu, mortuum inferre licet. Cum enim sepulchri jus commune sit, contra pactum conventum nititur, qui resistit, & uti volentem socium impedire conatur: adeoque ipsius dissensus pro nullo habetur. *V. Decium in l. Si socius. tit. si certum petatur. & alios apud Duen. l. cit.*

Objic. 5. Quando hæres debitoris obæratu hæreditatem adire recusat, nisi creditores partem debitorum remittant, judicio majoris partis statur, quæ si remiserit, aliorum nulla habetur ratio, si dissentiant.

R. *Everardus Bronchorst. Centur. 4. assert. 91.* Idem major pars creditorum præjudicat minori, quia agitur de liberando debitore. Vnde favore liberationis conventio illa reliquis nocet: licet alioqui in his, quæ sunt communia pluribus, ut singulis, factum majoris partis non sufficiat. Ita ille. Dici etiam potest idem hic, quod in omni communitate locum habere, ut maior pars prævaleat: idque tacita quadam conventionione, ut quæ in contrarium attentantur, pro irritis habeantur: quandoquidem plures ex omnibus certa ratione inducunt ea constituunt, quæ prodesse eunctis queant.

Neque obstat, quod de proprio uniuscuiusque commodo videatur agi: quia

quia hæredis exceptio, & damnum imminens ex hæreditatis neglectu causam communem facit, & periculum, cui avertendo conspirare in unum omnes debeant.

Objic. 6. Fiscus habens cum aliquo privato rem communem, invito illo alienare eam potest, quamvis minimam

partem obtineret. *l. Multum. C. de comm. rer. alien.*

R. Fiscus hęc, ut aliis in multis privilegiatus est, & independenter agit, nec tamen præiudicialiter. Commodius enim multò omnibus est, rem totam, quàm illius partem distrahere. *l. Maius. tit. famil. ercise.*

REGVLA XXX.

In obscuris minimum est sequendum.

I. Idem verbis in Reg. I. C. 9. dicitur, *Semper in obscuris, quod minimum est, sequimur.* Cujus rei duas causas invenio. Prima est, quod minimum in maximo continetur, maximum verò à minimo abesse potest. Qui ergò minimum sumit, in dubio quo aliud de voluntate disponentis non habetur, nequaquam errat. Altera est, ne quisquam gravetur, aut plus iusto præstare cogatur contra disponentis voluntatem. Titius disposuit in testamento, ut Cajus haberet 10. urnas vini non determinando genus, & locum: Bambergenses autem putantur majores esse Herbipolensibus: In dubio accipiet Herbipolenses, ne hæres nimum gravetur. Aliud exemplum de nummis *Glossa* ponit. Si legentur 100. scuta, seu daleri, posito, antiquos esse majores, non habebit illos in dubio, cui promissio facta est, sed novos, quorum valor, & spatium minus est.

Eadem *Glossa* monet, in dubiis ejusmodi eventibus non attendi primo, quid sit maximum, vel minimum, sed quid sit verisimilius attenda rei natura,

consuetudine loci, & similibus: deinde ad id, quod expressè, & quod tacitè agitur: denique, quid minimum sit idque in rebus quantis. In speciebus enim, & artificibus *Medium* attendere oportet. In pœnis quoque, & contractibus Regulam habere locum. *Dynus ait.* Vnde apparet latitudo Regulæ, quam idcirco.

11. *Amplia 1.* & extende ad Contractus. Qui promisit frumentum dare, oleum aut triticum, non quod præstantissimum exhibere tenetur, sed satisfacit, dando quodlibet. *l. 3. tit. de tritico & vino legato.* imò si dederit granum vel guttam, ut *Coninck* loquitur *disp. 21. de sponsal. dub. 3. n. 24.* Item, qui promisit Canonicis S. Jacobi singulis annis dare 20. aureos, ita ut singuli duos habeant, aucto Canonicorum numero non tenetur superaddere, ut qui recens accesserunt, tantundem accipiant.

Amplia 2. ad testamenta, & legata, ut supra insinuavi. Vbi obscuritas esse potest in quantitate, qualitate, numero, ac similibus. Sequeris ergò minimum.

Amplia 3.